

Силабус курсу
Податкова система

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність – D1 Облік і оподаткування
Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»
Рік навчання: II, **Семестр:** IV
Кількість кредитів: 5 **Мова викладання:** українська, вірменська

Керівник курсу

ППП

канд. екон. наук, доцент **Акобян Тігран Сейранович**

Контактна інформація erfiltanx@yahoo.com

Опис дисципліни

Дисципліна «Податкова система» належить до блоку обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалавра галузі знань D Бізнес, адміністрування та право, спеціальності D1 Облік і оподаткування. Програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами знань з теоретичних та практичних основ функціонування податкової системи, які вироблені фіскальною наукою, і засвоєння навиків практичної роботи у сфері оподаткування як платників податків, так і працівників контролюючих органів. Дана дисципліна відноситься до фундаментальних загальноекономічних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх бакалаврів зі спеціальності «Облік і оподаткування». Курс «Податкова система» охоплює теоретичні основи оподаткування, порядок нарахування та сплати всіх видів податків та зборів (обов'язкових платежів), які справляються в державі, функції та завдання контролюючих органів у сфері оподаткування тощо. Головним завданням курсу «Податкова система» є вивчення студентами теоретичних та методичних питань справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), принципів організації діяльності контролюючих органів та податкової роботи в державі, елементів і методик розрахунку податків і зборів (обов'язкових платежів).

Структура курсу

Години (лек. / прак.)	Тема	Результати навчання	Завдання
4 / 4	1. Соціально-економічний зміст, види та функції податків	Знати необхідність і сутність податків в історичному ракурсі; встановлення ролі податків в системі доходів Державного та місцевих бюджетів; володіти термінологією оподаткування, функціями податків, методами побудови податкових ставок, класифікацією податків.	Тести, питання

4 / 4	2. Податкова політика і податкова система	Обґрунтовувати природу, поняття, необхідність та напрямки податкової політики, критерії її реалізації; розрізняти суть та інструменти податкового регулювання ринку; проводити аналіз сутності податкової системи і основних вимог до неї; встановлення податкової структури, та факторів, що її визначають; ідентифікувати наукові принципи побудови податкової системи;	Тести, питання
4 / 4	3. Організація діяльності контролюючих органів у сфері оподаткування і податкової роботи	Проводити аналіз змісту та нормативного забезпечення податкового адміністрування; окреслювати права та обов'язки платників податків, порядок їх обліку у фіскальних органах; обґрунтовувати завдання, функції та принципи організаційну структуру, соціальний статус, права та обов'язки працівників фіскальних органів; оцінювати основи правового регулювання оподаткування; визначати сутність податкового менеджменту та принципів реалізації податкового контролю в Україні.	Тести, питання
4 / 4	4. Податок на додану вартість	Здійснювати аналіз сутності, фіскальної ролі, призначення та еволюції становлення податку на додану вартість; обґрунтування специфіки використання елементів ПДВ, механізму його обчислення та сплати, алгоритму визначення податкового зобов'язання та податкового кредиту; окреслення проблем оформлення податкових накладних, сплати податку, його декларування, а також відшкодування.	Задачі, тести, питання
4 / 4	5. Акцизний податок	Використовувати інструментарій акцизного оподаткування як форми специфічних акцизів; володіти переліком підакцизних товарів і ставок акцизного податку; методикою обчислення сум акцизного податку, що підлягають сплаті до бюджету; складати декларацію з акцизного податку	Задачі, тести, питання
4 / 2	6. Мито як фіскальний інструмент та засіб митного регулювання	Виявляти зв'язки між економічною сутністю та призначенням мита в системі доходів бюджету; окреслювати роль мита, як регулятора міжнародного бізнесу та процесів споживання; вміти аналізувати сутність митної політики та термінології митної справи, порядок розрахунку та сплати мита; специфіку контрольної діяльності фіскальних органів України за повнотою та своєчасністю сплати мита в бюджет; володіти необхідними знаннями для переміщення товарів через митний кордон без порушення законодавства.	Задачі, тести, питання

4 / 4	7. Податок на прибуток підприємств	Вміти аналізувати напрямки трансформації оподаткування доходів юридичних осіб в Україні, фіскальної ролі та тенденцій оподаткування; володіти порядком обчислення та сплати податку на прибуток; обґрунтовувати особливості оподаткування окремих видів діяльності та операцій, пільг з податку на прибуток, їх економіко-фіскальне значення, склад та порядок заповнення податкової звітності з податку на прибуток, специфіку податкового контролю за сплатою податку на прибуток підприємств до бюджету.	Задачі, тести, питання
4 / 4	8. Податок на доходи фізичних осіб	Окреслювати засади оподаткування доходів фізичних осіб у світовій фіскальній практиці, визначати бюджетну роль та особливості нарахування податку на доходи фізичних осіб, особливості оподаткування окремих видів доходів та оподаткування доходів від зайняття підприємницькою діяльністю та інших доходів; вміти розраховувати військовий збір.	Задачі, тести, питання
4 / 4	9. Екологічний податок	Вивчити об'єкти та особливості оподаткування екологічним податком. Знати механізм справляння екологічного податку.	Задачі, тести, питання
4 / 4	10. Спеціальні податкові режими	Вивчити алгоритм справляння єдиного податку для платників – суб'єктів підприємницької діяльності. Вміти обґрунтовувати потребу реформування порядку оподаткування доходів населення в Україні.	Задачі, тести, питання
2 / 2	11. Рентна плата	Аналізувати склад рентної плати за користування надрами та за спеціальне використання водних та лісових ресурсів, характеризувати відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням.	Задачі, тести, питання
4 / 4	12. Місцеві податки і збори	Вивчити особливості оподаткування майновими податками та місцевими зборами в інших країнах, знати механізм справляння податку на майно: плати за землю, податку на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки та транспортного податку.	Задачі, тести, питання

Рекомендовані джерела інформації

1. Андрущенко В.Л., Тучак Т.В. Податкові системи зарубіжних країн [Текст] : навч. посіб.; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2021. 209 с.
2. Бечко П.К., Власюк С.А., Бечко В.П., Шумило Т.В. Принципи справедливості та їх відображення при оподаткуванні суб'єктів господарювання у вітчизняній податковій системі. *Бізнес-Інформ.* 2021. № 3. С. 156-161.

3. Біляк Ю.В., Тітенко З.М. Податкова система : навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : НУБіП України, 2021. 633 с.
4. Валігура В.А. Європейський досвід антикризового податкового регулювання. *Наукові праці НДФІ*. 2022. № 3. С. 75-89.
5. Валігура В.А. Сучасні тенденції гармонізації ПДВ у країнах Європейського Союзу. *Фінанси України*. 2022. № 3. С. 22-37.
6. Валігура В.А. Фіскальні асиметрії української економіки в контексті антикризового податкового регулювання. *Інноваційна економіка*. 2022. № 4. С. 104-111.
7. Валігура В.А., Валігура Т.В. Оцінка конкурентоспроможності податкової системи України як чинника формування національного багатства. *Фінанси України*. 2022. № 12. С. 87-110.
8. Валігура В.А., Валігура Т.В. Оцінювання ефективності діяльності податкових органів та напрями її удосконалення. *Інноваційна економіка*. 2024. №3. С. 110-118.
9. Валігура В.А., Герчаківський С.Д. Актуалітети гармонізації акцизного оподаткування енергопродуктів в ЄС та Україні. *Світ фінансів*. 2022. С. 42-54.
10. Валігура В.А., Одайський О.Б., Вакуліч І.П. Управління змінами в спрощеній системі оподаткування: територіальний аспект. *Інноваційна економіка*. 2024. №4. С. 218 –
11. Валігура В.А., Сідляр В.В. Фіскально-регулююча роль рентної плати в Україні. *Наукові праці НДФІ*. 2022. №2. С. 66-78.
12. Валігура В.А., Шептак А.Б., Сорока М.В. Нові ініціативи ЄС у сфері гармонізації оподаткування бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 71. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5513>
13. Воронська О. О. Податки в Україні: навчальний курс. Від теорії до практики : навч. посібник. 4-те вид. Дніпро : «Акцент ПП», 2021. 532 с.
14. Електронний кабінет платника податків URL : <https://cabinet.tax.gov.ua>
15. Крисоватий А.І., Валігура В.А. Новації та напрями вдосконалення податкового законодавства України в умовах воєнного стану. *Фінанси України*. 2022. №6. С. 33-53.
16. Крисоватий А.І., Валігура В.А. Підходи до реформування спрощеної системи оподаткування в умовах реалізації Національної стратегії доходів до 2030 року. *Фінанси України*. 2024. №8. С. 7-29.
17. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.
18. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
19. Податкова система: конспект лекцій [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Гречко А.В. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 119 с.
20. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n1012>.
21. Сідляр В. В., Валігура В. А. Проблеми адміністрування митних платежів через призму фіскальних загроз. *Ефективна економіка*. 2021. № 8. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9173>
22. Становлення та розвиток податкової системи України : монографія / М. Г. Волощук [та ін.] ; Ужгород. нац. ун-т, Юрид. ф-т, Голов. упр. держ. податк. служби України у Закарпат. обл., Місц. осередок ГО "Всеукр. асоц. ветеранів ДПС України" Закарпат. обл. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2021. 169 с.
23. Ткачик Ф.П., Валігура В.А., Дмитрів В.І. Фіскально-регулюючий потенціал податку на доходи фізичних осіб. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/602/576>
24. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

25. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
26. Bulavynets O., Valihura V., Sydor I., Krysovata K., Beliavtseva V. Social Transfers and Public Finance Efficiency: Navigating Digital Transformation Challenges. *Journal of Information Systems Engineering and Management*. 2025, 10(2s). P. 453 – 461. <https://doi.org/10.52783/jisem.v10i2s.333>
27. Krysovaty A., Valihura V., Horyn V., Sydor I., Kramar I., Shulichenko V. Simplified taxation regimes for small and medium-sized enterprises: experience of EU countries and transformation in Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. 4(63). 47–62. <https://doi.org/10.55643/fcaptp.4.63.2025.4784>
28. Prokopenko N., Gudz O., Kreidych I., Golovko M., Kazak O. (2021) Retrospective analysis of the tax system reform of Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2021. № 2. 396-405
29. Teremetskyi V., Valihura V., Slatvinska M., Bryndak V., Gutsul I. Tax policy of Ukraine in terms of martial law. *Policy Studies* (22 Jan 2024). URL: <https://doi.org/10.1080/01442872.2024.2306958>
30. Valihura V. Harmonisation of excise taxation of energy products in the EU and Ukraine. Financial policy of Ukraine in the context of European integration: trends of martial law and post-war revival: Monograph / edited by Ryszard Pukala, Viktoriia Tyshchenko. Jarosław. 2023. P. 334-343.
31. Valihura V., Sydor I., Slatvinska M., Koval S., Vakulich I. Addressing Tax Fraud Through Transfer Pricing Mechanisms: Enhancing Ukraine's Public Finances. *International Journal of Sustainable Development*. 2025. Volume 18, Issue 07. Pg. 11–20. URL: <https://oidaijsd.com/wp-content/uploads/2025/03/18-07-01-15-1-UR-IJSD-25.pdf>
32. Valihura V.. Current trends of VAT harmonization in the EU countries. Financial policy of Ukraine in the context of European integration: trends of martial law and post-war revival: Monograph / edited by Ryszard Pukala, Viktoriia Tyshchenko. Jarosław. 2023. P. 317-333.
33. Zolkover A., Lagovska O., Valihura V., Zhelef G. and Shynkar T. Assessing the Impact of Green Taxation Policies on Sustainable Growth. *Grassroots Journal of Natural Resources*. 2024. 7(3): s331-s348. Doi: <https://doi.org/10.33002/nr2581.6853.0703ukr17>.

Політика оцінювання

У процесі вивчення дисципліни «Податкова система» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: поточне опитування, тестування; презентації результатів виконаних завдань; оцінювання результатів модульної контрольної роботи; оцінювання результатів самостійної роботи студентів; інші види індивідуальних і групових завдань; екзамен.

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Податкова система» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4	Модуль 5
10%	10%	10%	10%	5%	15%	40
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Тренінг	Самостійна робота	Екзамен
Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (1-4 теми)	Модульна контрольна робота по 1 – 4 темах	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на практичних заняттях (5-12 теми)	Модульна контрольна робота по 5 – 12 темах	Оцінка визначається як середнє арифметичне за виконання завдань по двох етапах тренінгу	Оцінка визначається як середнє арифметичне з оцінок за виконання завдань самостійної роботи	Три питання по 20 балів, задача 40 балів.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)